

MODERNITATEA TIMPURIE

Secolul fanariot

- schița lecției -

Regimul fanariot a fost instaurat în Moldova în 1711, după plecarea lui Dimitrie Cantemir în Rusia și în 1716 în Țara Românească, după Ștefan Cantacuzino, începând cu același domn - Nicolae Mavrocordat.

Reprezentatul pe scaunul domnesc al sultanului este un grec din Fanar, cartier al Constantinopolului. Deoarece turcii nu învățau limbi străine, iar grecii cunoșteau destule, aceștia ajung să ocupe și funcția de **dragoman** (un fel de ministru de externe) și să știe totul despre politica imperiului.

Regimul fanariot a durat în ambele țări până la 1821 și în evoluția lui se disting două etape:

1. **1711/1716 - 1770 de consolidare**, când tronul va fi ocupat de familii de origine română (Racoviță, Ghica, Callimachi)
2. **1770 - 1821 de înăsprire**, când tronul va fi ocupat de familii grecești (Caragea, Mavrogheni, Șuțu, Ipsilanti)

Regimul fanariot are multe aspecte negative, dar și destule pozitive.

Apectele negative sunt numeroase și au dus la agravarea continuă a sarcinilor față de Poartă și implicit, la știrbirea autonomiei interne:

- domnul numit direct de sultan dintre grecii din Fanar;
- în Divan pătrund mulți boieri greci;
- sumele pentru cumpărarea domniei sunt fabuloase;
- cresc tributul, mukarorul, peșcheșurile, apare geigeaua;
- cresc obligațiile în muncă, în vite și cereale;
- armata este practic desființată (rămânând practic doar o gardă de arnăuți);
- lipsa dreptului la politică externă;
- pierderi teritoriale (Banat, Bucovina, Basarabia).

Pe lângă aspectele negative, regimul dominației fanariote a avut și destule **aspecte pozitive**:

- schimbările de domni (aceiași) dintr-o țară în alta contribuie la unire;
- fac reforme pentru modernizarea celor două țări;
- încurajează cultura;
- uneori duc o politică externă, contrară intereselor Porții.

Dintre domnii mai importanți ai acestei perioade trebuie amintiți **Nicolae** și **Constantin Mavrocordat**, **Alexandru Ipsilanti**, **Grigore Ghica al III-lea**, **Scarlat Callimachi** și **Ioan Caragea**. Acești domni vor încerca să modernizeze instituțiile celor două țări, cel mai de seamă reformator fiind **Constantin Mavrocordat**, care inițiază mai multe reforme între 1746-1749:

- a) pe *plan social* desființează **șerbia** (legarea de glie);
- b) pe *plan administrativ* funcționarii sunt plătiți de stat, fără să mai poată să-și rețină singuri drepturile din încasările realizate;
- c) pe *plan fiscal* a desființat puzderia de dări pe care le unifică într-o singură dare plătită în patru sferturi anuale;
- d) boierimea este și ea „reformată”, cei mai importanți fiind boierii cu dregătorii, *veliții*, iar boierii fără funcții vor fi *mazilii* sau *neamurile*.

Tot sub fanarioți se dezvoltă și mișcarea națională pentru emanciparea politică a celor două țări, unii domni încurajând acest lucru. Astfel, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul celui următor, boierii munteni și moldoveni prezintă mai multe memorii cu prilejul tratatelor de pace între ruși, austrieci și ruși.